

Jozef Šofranko SJ: Predhovor

Od samých počiatkov sa kresťanská viera šírila osobným svedectvom veriacich. Tú najvyššiu hodnotu malo a má svedectvo mučeníkov, ktorí boli za vieru ochotní položiť svoj život ako apoštoli a mučeníci prvých storočí. V dvadsiatom storočí sa etablovali totalitárne systémy, ku ktorým patrili aj komunistický režim. Ten používal systém postupného mučenia. Bol si vedomý starej pravdy, že krv mučeníkov sa stáva semenom nových kresťanov. Jeho cieľom však bolo úplne zničiť vieru a každý jej prejav. Preto vyvinul oveľa rafinovanejšie metódy, ako sa používali v rímskom impériu. Nechcel, aby jeho obeť boli pokladané za mučeníkov a boli povzbudením pre ďalších. Chcel, aby upadli do zabudnutia. Už sv. Ján Pavol II. pri príležitosti Jubilejného roku 2000 vytvoril dočasnú komisiu pre svedkov viery. Terajší Svätý Otec František pre nadchádzajúci Jubilejný rok 2025 zriadil podobnú komisiu natrvalo. Edícia *Svedectvo viery* napĺňa tieto myšlienky. Je zameraná na to, aby títo krvaví, či nekrvaví mučeníci neupadli do zabudnutia. V ostatnom čase sa ukazuje, že sa dá odhaliť osobnosti, ktoré do zabudnutia takmer upadli.

Takým je práve páter Michal Petráš, ktorý sa po štúdiách v Ríme a dokončení svojej rehoľnej formácie vo Francúzsku vrátil do svojej vlasti. Podobne ako svätí anglickí mučeníci vedel, že je tam prenasledovanie kresťanov. Bolo to po prevzatí moci komunistami vo februári 1948. Aj on sám pocítil závan tejto moci v deň svojej kňazskej vysviacky roku 1947. Púť veriacich zo Slovenska, ktorú organizovali

lazaristi a sestry vincentky na svätorečenie Lujzy de Marillac, bola poznačená násilím voči provinciálovi lazaristov Jánovi Hutyrovi. Sprevádzali ho dvaja príslušníci Štátnej bezpečnosti, ktorí sa s ním ubytovali na jednej izbe. Zmeškali jeho vysviacku a mohli byť až na jeho primičnej svätej omši. Napriek tomu, že mu spolubratia vo Francúzku v roku 1949 radili, aby sa do vlasti nevracal, túžil byť so svojím ľuďom, a najmä poslúchnuť svojho provinciála. Zachoval sa ako anglickí mučeníci, ktorí sa vracali do vlasti, aby boli na pomoci prenasledovaným katolíkom. Páter Petráš prežil desať rokov v komunistickom väzení, no aj tam evanjelizoval. Hmatateľne uskutočňoval lásku, ktorá všetko znáša, všetko pretrpí a vo všetkom vytrvá. Tým dodával mnohým nádej, využíjúc na to i svoj spev. Horel láskou k Bohu a blížnemu vo väzení, ale i v civilných zamestnaniach a tou láskou zapaloval aj iných. Ako svojím obetavým životom jezuitu bol pre mnohých povzbudením vo viere, tak nech je aj čítanie tejto knihy povzbudením v nej. Nech napomáha šíriť jeho úctu, aby mohol byť raz postavený k verejnej úcte ako blahoslavený mučeník.

P. Jozef Šofranko SJ, provinciál

Úvod

Počas mojich stretnutí a rozhovorov s pátrom Jozefom Kyselicom sme sa často dostali ku osobnosti pátra Michala Petráša, ktorý bol spolu s ďalšími staršími jezuitmi na jeho primíciách v rodnej Neporadzi a na všetkých prítomných zanechal nezabudnuteľný dojem nielen svojím krásnym spevom, ale aj svedectvom živej viery, nádeje a lásky, ktorú zo seba vyžaroval. Pre napísanie knihy to však nestačí, na to je potrebný nielen prvý impulz, ale aj materiál. Ďalším impulzom sa stali moje stretnutia s pátrom Jánom Revákom v Piešťanoch, ktorý mi daroval magnetofónovú nahrávku jeho tematických kázni o Otčenáši a o Panne Márii. Zoznámil ma s niekoľkými pamätníčkami jeho krátkeho, no o to intenzívnejšieho kňazského pôsobenia v Piešťanoch ako duchovného správcu charitného domu v rokoch 1968 – 1971. To ma motivovalo, aby som podrobne preštudoval materiály z Archívu Spoločnosti Ježišovej na Slovensku, v ktorých je zachytené predovšetkým obdobie jeho života od roku 1950 do roku 1960, keď bol spolu s ostatnými jezuitmi sústredený v koncentračnom kláštore v Jasove a neskôr v Podolínci, odkiaľ v roku 1951 ušiel spolu s pátrom Jozefom Félixom Litvom a pokúsil sa dostať do slobodného sveta. Pohraničná stráž ho pri tomto pokuse zadržala v katastri obce Vysoká nad Moravou a odovzdala Štátnej bezpečnosti. Prešiel tvrdými výsluchmi a bol ako vlastizradca odsúdený na desať rokov odňatia slobody. Pátrovi Félixovi Litvovi sa útek podaril a neskôr sa stal zakladateľom misijného domu slovenských jezuitov v Kanade a viackrát aj provinciálom slovenských jezuitov v zahraničí. Zistil som, že páter Michal Petráš bol iniciatívny,

že sa k nemu pridala aj Félix Litva a to môj záujem ešte vystupňovalo. Mnohé udalosti z toho obdobia jeho života mi doplnili v svojich rozprávaniach rodáci z Piešťan – pani Eva Mareková a pani Anna Kováčová, sestra Fabiola Mária Orviská, dôstojný pán Michal Stríženec a pán Ing. Marián Gula, pracovník Ústavu pamäti národa v Bratislave.

V máji roku 2022 som najprv uskutočnil niekoľko rozhovorov s pamätníčkami pátra Petráša v Piešťanoch. Potom nasledovala dlhšia prestávka a po nej sa mi na prelome rokov 2022 a 2023 podarilo prostredníctvom historika pána Mgr. Petra Dvorského nadviazať kontakt s rodinou Jána Surového. Táto rodina veľmi pomáhala pátrovi Petrášovi už počas jeho prvého pôsobenia v Ružomberku od roku 1949 a po odobratí štátneho súhlasu v roku 1971 ho prijala do podnájmu a všemožne podporovala. Tu som si nahral veľa osobných spomienok a získal krásny album, ktorý zachytáva dôležité udalosti jeho života. Po niekoľkých stretnutiach som si postupne skladal mozaiku jeho života. Napokon tretím a azda najdôležitejším miestom výskumu sa mi stala jeho rodná obec Pobeďim. Osobitnou vďačnosťou som zaviazaný pánovi Ing. Mariánovi Lednickému, ktorý už predtým spolupracoval na vydaní monografie *Pobeďim* vo vydavateľstve Lúč Bratislava 1992, z ktorej v tejto monografii tiež čerpám. V široko rozvetvenej rodine Petrášových sa našlo viacero pamätníkov, ktorí sa so mnou podelili o svoje spomienky a poskytli mi ďalší album fotografií, umožňujúci zostaviť bohatú obrazovú prílohu mapujúcu život pátra Michala Petráša. Osobitne vzácnou pamiatkou, ktorá sa u príbuzných v Pobeďime zachovala, je magnetofónový záznam z pohrebnej sv. omše v Ružomberku z 11. decembra 1973. V doslovnom prepise tu publikujem pohrebnú kázeň pátra Andreja Osvalda ako určité motto celej knihy. V tomto roku je päťdesiat rokov od jeho smrti. Je to jubileum, ktoré je ďalším motívom venovať sa štúdiu osobnosti pátra Michala Petráša a jeho odkazu.

Svoje výskumy som doplnil o štúdium výskumu pramenných materiálov v Slovenskom národnom archíve vo fonde Ministerstva kultúry Slovenskej republiky odboru pre veci cirkevné, v Štátnom

oblastnom archíve v Trnave, v Archíve Zboru väzenskej a justičnej stráže v Leopoldove, v Archíve Katolíckej charity v Bratislave a v Archíve Spoločnosti dcér kresťanskej lásky v Nitre. Napokon som vďačný za zachovanie dvadsiatich listov pátra Michala Petráša pani katechétky Zuzane Rapkayovej z Bratislavy. Vďaka tomu sa predom mnou objavila vynikajúca postava veriaceho človeka, hrdinského jezuitu, ktorý celý svoj život zasvätil Ježišovi Kristovi a obetoval ho z lásky k nemu a k blíznym, ktorých mal rád, ako o tom svedčia svedectvá zo všetkých miest a etáp jeho života. Tak ako bolo bádanie o jeho živote pre mňa obohatením, nech sa stane obohatením pre každého, kto si prečíta túto knihu. Všetkým menovaným i nevymenovaným spolupracovníkom ďakujem za všemožnú pomoc pri vzniku tohto diela.

autor

Andrej Osvald SJ: Pohrebná kázeň

Vaša excelencia pán biskup, milí spolubratia kňazi, drahé sestry, smútiaca rodina a všetci ostatní, ktorí tu spolucítite!

Bratia, nádej nás nesklame, lebo Božiu lásku rozlieva v našich srdciach Duch Svätý. Keď pozeráme na nášho brata Michala, neprihádza nám žiaľ, ale obdivovať túto nekonečnú Božiu lásku. Boh nás nekonečnou láskou miluje, z nekonečnej Božej lásky si nás vyvolil a utvoril. Nikto z nás ani Michal, ani ja, ani ty, sme tu na svete nemuseli byť. A z tejto nekonečnej lásky nás Boh zase vložil do tej nekonečnej lásky. Všetko čo bolo, je, celý vesmír, hviezdy a všetky dobrá dal človekovi. Toto je tvoje. Človek sa narodí z lásky dvoch ľudí, ktorí sa skláňajú nad ním ako dvaja anjeli, z lásky otca a matky.

Aj náš brat Michal sa narodil z lásky svojich rodičov 26. septembra 1917 v Pobedime. Táto láska ho obklopovala stále. Bol jedným z ôsmich detí a mama sa starala o dvanásť ľudí v rodine.¹ Keď sa jej Michal ako praktický človek opýtal, že prečo chodí toľko do kostola a na svätú omšu, odpovedala mu, že preto, aby všetko zvládala. Keď sa dnes pozeráme na Michala, obdivujeme záplavu tejto Božej lásky v nás i v ňom, lebo každý človek, ako hovorí indický filozof Thákur – keď leží, je ako v jasličkách. Aj on tu leží ako v jasličkách. To je dosť, ak Boh hovorí: Človeče, ešte raz to s tebou skúsím. A skúsil, čo dokáže Božia láska urobiť zo slabého človeka. Obklopený tými

---

¹ V spoločnej domácnosti žili aj ženatí bratia pátra Michala Petráša so svojimi deťmi.

dvoma láskami Michal rástol. Chodil do školy, potom do gymnázia v Novom Meste nad Váhom, ale prišlo aj iné volanie lások. Mal veľmi rád svoje sestry. Jedna z nich išla do kláštora, keď bol ešte malý. Za ňou tak nesmútil. Ale za druhou, ktorú mal radšej, keď mal pätnásť rokov, priznal: Šiel som do poľa, ľahol som si a plakal. Reptal som proti Bohu. Bože, prečo mi berieš sestru, ktorú mám tak rád? Volanie sestry vyvolalo volanie aj v ňom samotnom. Cítil a nasledoval toto volanie Božej lásky. Ako šestnásťročný študent gymnázia vstúpil v roku 1935 do rehole Spoločnosti Ježišovej v Ružomberku. Po rokoch spomína: V Ružomberku som sa narodil pre Boha a prial som si aj zomrieť a byť pochovaný pre Pána Boha. Vyvolený touto Božou láskou som bol potom formovaný podľa pravidiel Spoločnosti Ježišovej – skončil som noviciát, zmaturoval a išiel študovať do zahraničia, kde som sa formoval filozoficky a teologicky. V Ríme, v predvečer vyhlásenia Kataríny Labouré za svätú, bol vysvätený za kňaza. V ten istý deň tam, v kruhu Slovákov, slúžil prvú svätú omšu a na Slovensku mal primície. A Božiu lásku nasledoval ako každý kňaz, keď ide za Kristom nie svojou mocou.

Boh si nás všetkých volí a všetkých nás volá. Niekoho, aby sa stal otcom, inú, aby bola matkou, iného, aby obetoval celý svoj život Pánu Bohu – či už ako kňaz, rehoľný brat, alebo sestra. Michal odchádza dokončiť svoje štúdiá do Francúzska. Chce ísť na misie, no zaviazaný poslušnosťou voči predstaveným sa vracia na Slovensko. Ako Kristus posielal svojich apoštolov, tak posielal aj svojich kňazov – Idte a učte všetky národy a krstite ich v mene Otca i Syna i Duchu Svätého. Michala posielal podľa pravidiel Spoločnosti, do ktorej vstúpil, kde tretie pravidlo hovorí: Choďte na ktorékoľvek miesto vo svete, kde to bude potrebné pre spásu duší a službu Bohu. A Michal nastúpil. Rok bol v Ružomberku, potom tri roky v Piešťanoch. Bola to krátka doba pastorácie, no každý je vedený tam, kde ho Boh posielal. Aj tu sa snažil nájsť spôsob a cestu, aby za daných okolností a možností mohol pracovať pre spásu duší, kdekoľvek ho Pán Boh pošle. Lásku k Bohu, ktorú prijal, do ktorej sa narodil, lásku rodičov, ktorí ho vychovali, teraz Boh chce darovať iným. Skrze neho sa

usmiala tvár na jeho chovancov v Levoči. Tam si aj zaspieval. Skrže neho Boh miluje duše tak, ako skrže každého kňaza – odpúšťa hriechy, žehná a dáva nádej. Skrže neho sa Boh znížil aj k dieťaťu, aby ho pobozkal a vytlačil mu slzu z oka, aby spolucítil s inými – veď kňaz je tu pre všetkých. A skrže neho daroval odvalu k húževnatosti. Odvalu zdolať všetko, čo príde, kdekoľvek ho Pán Boh chce mať, aby za daných okolností pracoval akoby bol Ježiš Kristus na jeho mieste.

Jeho život ako život každého kňaza na ceste bol poznamenaný utrpením. Vyššie a vyššie k Pánu Bohu, vyššie a vyššie pracovať pre spásu duší. Treba si položiť otázku: Prečo musel takým spôsobom zahynúť? Prečo práve vtedy išiel autom? Ale odpoveď na túto otázku nechajme na posúdenie Pánu Bohu. Ak urobil autom dvadsaťštyritisíc kilometrov, aby mohol byť kňazom pre spásu duší, ako je potom možné, že išiel práve v takom čase a za takých okolností ho Pán Boh povolal k sebe? To však ponechajme Pánu Bohu. On je pánom života a smrti i v ten prvý piatok v decembri pred sviatkom Nepoškvrneného počatia Panny Márie, keď sa chystal, že si urobí veľký sviatok a vtedy Boh ho povolal, aby večne nazeral v nebi. Lebo aj Ježiš Kristus, ale aj vrcholné vypätie Božej lásky bolo práve na Kalvárii, kde Ježiš Kristus si dal pribiť svoje ruky i nohy a prebodnúť svoje srdce. Pri našej smrti, ale i pri smrti brata Michala to chápe-me ako vypätie tejto lásky za celý život a mohli by sme to vyjadriť slovami: Nespokojné je moje srdce, kým nespočinie v tebe, ó, Bože.

Teraz si už tam. Už si spokojný, Michal. Dúfame, že Pán tvoje srdce upokojí. A my, keď tu stojíme, si predovšetkým uvedomme, že aj nás všetkých Boh nekonečnou láskou miluje, aj nás zahalil toľkými dobrami aj skrže teba, ktorí sme s tebou prišli do styku. A nám všetkým, ktorí sme sa tu stretli, chcem a dovoľujem si poďakovať sa jeho ústami – vám, ktorí ste mu preukazovali lásku – jeho najbližším, sestram, bratom, Vaším excelenciám i ostatným z rodiny, spolubratom, s ktorými bol v reholi. Vám, ktorí ste ho prichýlili, keď ho cesta zaviedla k vám, nech Boh odplatí. Ale aj vám, ktorí ste ho naposledy prijali, pritulil a ostali mu verní až do smrti. Boh

je jediný, ktorý môže dať najviac. A naša vďaka patrí nie Michalovi, ale Pánu Bohu. Veď on skrze neho dával všetko, čo sme dostali, keď sme sa s ním stretli, keď sme sa usmiali, keď sme sa nebáli, keď sme dostali nový elán do života. Nech je Pánu Bohu vďaka na veky vekov. Tak treba chápať jeho život i život každého kňaza a každého človeka. Rozvíja sa, je akoby v grape uchytená jedľa, ktorá sa snaží dvíhať hore k slnku, k Bohu. A možno aj niekoho zachytila svojimi konármi. Možno aj on sa prudšie o niekoho zachytil. Nikto z nás nie je bez chýb. A nechápme to zle. Bolo to vzpieranie sa, húžva. Húžva s Bohom. A my tu nechceme žialiť. Nie!

Naša najväčšia vďaka a odkaz z tohto pohrebu je, že budeme mať nádej v Božiu lásku, že nás Boh nekonečnou láskou miluje. Nesme túto nádej, lásku i radosť, nie smútok do sveta. My kňazi tam, kde sa stretne s veriacimi, vy sestry tam, kde vás Boh poslal, či už k trpiacim, alebo k niekomu inému. Rodičia a mladí v modlitbách, pri sv. omšiach a sv. prijímaniach, ktoré za neho obetujeme, lebo Boh skrze neho formoval aj nás. A dúfame, že v ňom získame orodovníka v nebi. Nebojme sa. Veď kto nás odlúči od Kristovej lásky? Súženie alebo úzkosť, alebo prenasledovanie? Hlad alebo nahota, nebezpečenstvo, alebo meč? – hovorí sv. Pavol. Ale v tomto všetkom víťazíme pomocou toho, ktorý si nás zamiloval. Skrze Ježiša Krista.

Pochválen buď Ježiš Kristus.²

---

² Archív autora, (ďalej iba AA) OSVALD, A.: Pohrebná sv. omša P. Michala Petraša, Ružomberok 11. decembra 1973, prepis zo Zvukového záznamu.

1 Pôvod, štúdiá a rehoľné povolanie Michala Petráša (1917 – 1950)

Páter Michal Petráš sa narodil v obci Pobedim na juhu Slovenska v okrese Nové Mesto nad Váhom, vzdalenej asi desať kilometrov od Piešťan. Obec sa rozprestiera na úrodnej pôde, ktorú už neohrozovali povodne na Váhu medzi pohoriami Malých Karpát a Považského Inovca s výhľadom na hrady Čachtice a Tematín. Chotárom obce preteká typická nízinná rieka Dudváh, ktorá sa do Váhu vlieva pri obci Siladice. Okrajom obce preteká potok Dubová. Okolie rieky i potoka je vhodné pre intenzívne poľnohospodárstvo a chov dobytky na okolitých nivách, čomu sa venovala väčšina obyvateľstva až do prvej polovice dvadsiateho storočia. Výhodná poloha predurčila túto lokalitu pre dávne osídlenie, o čom svedčia nielen písomné záznamy, ale najmä bohaté archeologické nálezy priamo v obci a v jej okolí. Starobylosť osídlenia dala podnet k vzniku farnosti, ktorej život v medzivojnovom období priam prekvital, dôkazom čoho sú aj viaceré duchovné povolania. Len z rodiny Petrášov-Hadých boli tri. Predstavíme si rodnú obec, jej farnosť a farský život, do ktorého bola zapojená aj rodina pátra Michala. Nazrieme do miestnej ľudovej školy a reálneho gymnázia v Novom Meste nad Váhom, odkiaľ ho Boh viedol do noviciátu Spoločnosti Ježišovej v Ružomberku, na štúdium filozofie do Čiech a na magisterskú prax do Levoče. Budeme sledovať jeho cestu na štúdium teológie

do Banskej Bystrice a Ríma, kde prijal kňazskú vysviacku, ale i na tretiu probáciu³ vo Francúzsku až do obdobia jeho služby ministra domu v Ružomberku, kde ho v noci z 13. na 14. apríla 1950 zastihla násilná likvidácia mužských kláštorov, čím sa ukončila etapa jeho formácie, slobodného občianskeho a rehoľného života.

1.1 Rodná obec

Najstaršie písomné zmienky o obci Pobedim pochádzajú zo 14. storočia z roku 1355. V listine, týkajúcej sa hraníc osady Brunovce, sa obec Pobedim uvádza pod menom Popeden, a roku 1392 sa uvádza ako súčasť čachtického panstva. Osídlenie intravilánu je určite staršie. Už v 11. a 12. storočí o tom svedčia nálezy keramiky a železných predmetov pri zemných prácach. Podľa týchto nálezov je zrejmé, že raná stredoveká osada, pokračovateľka hradiska a slovanských osád, v chotári obce, bola pri tatárskom vpáde zničená, no neskôr v druhej polovici 13. storočia znova obnovená a v 14. storočí sa stala súčasťou majetku čachtického hradu. V roku 1414 ju Stibor zo Stiboríc daroval novozałożenému prepoštvu v Novom Meste nad Váhom. Jeho majetkom zostala až do zrušenia poddanstva.⁴

Obec Pobedim je jedna z najvýznamnejších archeologických lokalít na Dolnom Považí. Bola osídlená už v mladšej dobe kamennej, o čom svedčia keramické črepy a časti kamenných nástrojov. Neskôr tu bolo sídlisko lužickej kultúry z mladšej doby bronzovej a laténskej, rozsiahla rímsko-barbarská osada, neopevnené sídlisko z doby pred veľkomoravskej s nálezmi výrobných zariadení a drevených studní z 8. storočiami v lokalite na Hradištiach a Podhradištiach. Bola tu opevnená osada z doby veľkomoravskej s hromadnými nálezmi železných hrivien, nástrojov a zbraní, čo bolo výrobné a ob-

³ Tretia probácia – rok jezuitskej formácie, venovaný duchovnému prehĺbeniu, po ukončení štúdia filozofie a teológie, pred záverečnými rehoľnými sľubmi.

⁴ Porov. Kolektív autorov: *Pobedim*. Bratislava : Lúč, 1992, s. 35 – 36.

chodné stredisko na hranici Stredného a Dolného Považia. Medzi významné archeologické nálezy patria formy na odlievanie bronzových predmetov, keramika, opracované kosti a predovšetkým bohatá kolekcia bronzových predmetov (ihlice, kosáky, nožičky, šípky, šperky atď.) Z množstva keramických úlomkov boli zrekonštruované nádoby rôznych typov a drobné zvieracie plastiky. Pobedimské hradisko patrí medzi nížinné hradiská na niekdajšom území Veľkej Moravy, využívajúce prírodný vodný režim ako ochranu, podobne ako Mikulčice, Pohansko pri Břeclavi, Majcichov. Najstaršie písomné zmienky o valoch, pôvodnej slovanskej fortifikácie, sú z konca 19. storočia.⁵

Archeologické výskumy odkryli v chotári obce aj sídlisko s výraznými nálezmi z doby rímskej. Odhalili sa sídliskové objekty a našli sa keramické nádoby a veľmi cenné sú fragmenty rímskej keramiky tzv. terry sigillaty. Datovanie nálezov uľahčili objavené rímske mince. Významným a často publikovaným nálezom z doby rímskej je bronzová hlavička Siléna inkrustovaná striebrom. Objekty výrobného charakteru sa našli a zdokumentovali pri výstavbe diaľnice medzi Piešťanmi a Hornou Stredou. Kontinuitu osídlenie Pobedima možno sledovať aj v období sťahovania národov. Prví Slovania sa objavili v chotári obce v 6. storočí, kedy sa tu rozkladali rané slovanské osady na polohách Dolné pole a Horné pole. Odtiaľ sa v 8. storočí presunulo osídlenie od povodia Dudváhu a Dubovej. Najintenzívnejšie slovanské osídlenie bolo koncom 8. a začiatkom 9. stor. V tom čase boli obývané viaceré lokality v chotári obce, ale najvýznamnejšie bolo v lokalite Zapupovec, kde bolo preskúmaných asi tridsať objektov, z toho dve studne. Obyvatelia osady sa venovali kováčstvu, o čom svedčia nálezy dýz, železnej trosky a nedokončených výrobkov. Okrem týchto nálezov stojí za pozornosť nález drevenej naberačky zo studne a nálezy dvoch umeleckých

---

⁵ Porov. Pobedim. In: *Vlastivedný slovník obcí Slovenska II*. Encyklopedický ústav SAV. Bratislava : VEDA, 1977, s. 398 – 399, tiež ORGOŇ: Pobedim. In: *Slovanské hradiská*. In: <http://www.hradiska.sk> Slovanské hradiská: Pobedim (hradiska.sk), tiež Kolektív autorov: *Pobedim*, s. 9 – 33.

plechových kovaní. Pobedimské hradisko bolo i centrom obchodu v povodí Váhu. Toto konštatovanie je podložené archeologickými nálezmi a hlavne nálezmi sekerovitých hrivien, vtedajšieho polotovaru a primitívneho platidla. Celková rozloha bola osem hektárov, čo nie je veľké hradisko. Jeho skoršie pomenovanie bolo Hradište, čo dokumentuje katastrálna mapa z r. 1900.⁶

Obec bola svojou polohou predurčená najmä na rozvoj poľnohospodárstva, ktorým sa zaoberala väčšina obyvateľstva. V roku 1896 bolo v obci založené Potravné a úverové družstvo. Prvým predsedom bol miestny farár Alfonz Bernkopf, účtovníkom učiteľ a organista Štefan Janda a zapisovateľom kaplán Eduard Šandorfi. Družstvo bolo trňom v oku okolitým obchodníkom. Vlastnilo obchod s rozličným tovarom a nápoje sa v ňom predávali iba v zapečatených fľašiach. Družstevníci s mládežou a ochotníkmi rozvíjali kultúrnu činnosť, hrávali divadlá, nacvičovali spevy. V roku 1910 družstvo postavilo novú budovu obchodu, hostinca a skladu. V roku 1916 kúpilo mláčačku na parný pohon. Družstvo podporovalo a dotovalo všetky väčšie akcie v obci, napr. v roku 1934 stavbu kultúrneho domu, stavbu mosta cez potok Dubové, oplotenie cintorína a podobne.⁷

Od roku 1865 v obci pôsobila dychová hudba, ktorá spočiatku účinkovala najmä v kostole a na pohreboch. Postupne sa jej úroveň zvyšovala a rozširovalo sa pole jej pôsobnosti. V tridsiatych rokoch mala dvadsať členov a účinkovala na rôznych pútnických miestach, v Topoľčanoch a v Šaštíne, na procesiách, na hodoch, v susedných obciach, pri voľbách vo Vrbovom a v Novom Meste nad Váhom, na sviatky, Nový rok, Veľkú noc, Božie telo, Vianoce, v miestnom kostole a na pohreboch v obci a v okolitých obciach. Miestni faráři boli podporovateľmi a priaznivcami tejto kapely.⁸

⁶ Porov. Kolektív autorov: *Pobedim*. s. 9 – 33.

⁷ Porov. Kolektív autorov: *Pobedim*. s. 147.

⁸ Porov. Kolektív autorov: *Pobedim*. s. 133 – 135.

Ako v mnohých obciach, tak aj v Pobedime až do konca prvej svetovej vojny poznali deti hry, ku ktorým nepotrebovali nijaké pomôcky, a ak áno, tak len také, ktoré si vedeli vyrobiť či urobiť sami. Boli to hry na schovávanú, vybíjanú, vyvolávanú, na cvíla, na čermerku, gramorky, gombíky, kolotoč a mnohé iné. Starší mládenci a dospelí hrávali kolký. Začiatkom dvadsiatych rokov aj do Pobedima začali prenikať prvé správy o hre s koženou loptou – o futbale. Študenti o futbale čítali v novinách, ktoré nosili domov z mesta. Prvá skupina vznikla v rokoch 1920 – 1926, neskôr sa vytvorila druhá početnejšia skupina študentov, do ktorej patril aj Michal Petráš-Hadech. Kde bol len kúsok rovného miesta, sa chlapani naháňali za loptou či už gumenou, alebo handrovou. V roku 1925 už mali koženú futbalovú loptu, čím sa začalo aj organizovanie futbalového družstva. Na získanie finančných prostriedkov pre futbalový klub nacvičovali s ochotníkmi divadlá, akadémiu a organizovali tanečné zábavy. To bola v tom čase jediná možnosť ako získať peniaze. Týmto spôsobom pulzoval bohatý komunitný život v obci, ktorý bol organicky prepojený so životom farského spoločenstva.⁹

1.2 Farnosť a farský život

Najstaršie správy o farnosti v Pobedime sú zo začiatku 17. storočia, keď sa uvádzajú prvé mená farárov. Farnosť patrila do Ostrihomského arcibiskupstva, Šaštínskeho dekanátu a Čachtického dištriktu. Do pôsobnosti farnosti Pobedim patrili obce Horná Streda a Bašovce. Najstaršie písomné pamiatky farnosti pochádzajú z roku 1660. Je to matrika pokrstených, sobášených a zosnulých, ktorú založil farár Michal Štvrtecký. V strede matriky sú zápisky o založení kostola, inventár z roku 1660 a uvádza sa základina Kostola sv. Michala od prepošta Jakuba Hašku z Nového Mesta nad Vá-

---

⁹ Kolektív autorov: *Pobedim*. s. 143.